

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Sibiiu, Mercuri 18/30 Martiu.

1881.

Nr. 23.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'eu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redactiu-
nea Diariului
„Observatoriulu“ in Sibiiu.

Proclamarea Romaniei de regatu.

Cu placere si bucuria damu loculu de frunte
urmatoriului articolu pe care ilu reproducemu dupa
„Românulu“ din 15/27 I. c.

Bucuresci, 14/26 Martiu 1881.

„In siedintia de astadi a Camerei, d. generalu
Lecca a interpelatu pe guvernul in privint'a inpli-
nirii dorintiei si vointiei natiunii, necontentu ma-
nifestate, de a asigura câtu mai bine stabilitatea
Statului romanu, si prin urmare de a proclamá pe
Domnitoru de Rege alu Romaniei.

D. generalu Lecca depuse urmatórea pro-
punere :

„In faci'a inpregiurariloru esistente si conformu
vointiei staruitóre a natiunei necontentu mani-
festata;

„Spre a intari si mai multu stabilitatea si
ordinea interióra si a se dá cu acésta inca o ga-
rantia cá monarchi'a romana, fiindu in aceleasi
conditiuni cá alte state ale Europei, va potea in-
spirá si mai multa incredere;

„Adunarea deputatiloru, in virtutea dreptului
de suveranitate ce are natiunea :

„Aclama pe Maria Sa Regala Domnulu Carolu
I cá Rege alu Romaniei“

D. P. P. Carpp, luandu cuventulu, declara
cá, proclamandu astadi regatulu, nu facemu de
cátu a dá o garantia mai multu cá voimu a coes-
pun le menirei ce insasi Europ'a ne-a datu, de a fi
in Oriente inainte mergetorii civilisatiunei.

D. presedinte alu consiliului dise :

„D-loru, nu eu voiu contestá firm'a, nu numai
dorintia, ci vointia a natiunii de a da Domnului
Romaniei unu titlu care are o insemnatate mai
positiva in ordinea de lucruri ce astadi domnesce
in tóta Europ'a.

Daca eu, si cu totu ministeriulu, m'am inpo-
trivitu pâna acum la proclamarea regatului, daca
v'am rugatu in totudeauna se amanati acésta cestiune,
nu este pentru cá eramu de alta idee, ci pentru
cá Europ'a se nu fia surprinsa si pentru cá se-i
damu garantii si mai mari cá acestu actu e cu
totulu nationalu si unanimu.

Am declaratu si credu cá amu probat-o mai
cu séma de candu suntemu independenti, cá noi
suntemu unu statu, o societate de ordine, de care
Europ'a nu póte de câtu se se felicite (aplause).

Astadi inse ati crediutu si ati voitu se faceti
mai inainte de câtu guvernulu trebuia se ve pro-
puna acestu actu maretu. Noi ne vomu face da-
tori'a cá se potemu convinge poterile Europei de
simtimentele ce au inspiratu pe Romani candu au
proclamatu regalitatea.

Sunt incredintiutu cá poterile ne voru dá
dreptate si voru recunósce regatulu romanu, cum
au recunoscutu tóte faptele nóstre nationale si de
care credu cá Europ'a nu se póte cái. (Aplause.)“

Lungi, unanime aplause si aclamari acoperira
vocea d-lui Lecca, si a d-lui presedinte alu con-
siliului.

D. presedinte, C. A. Rosetti, se radicasa in
picioare, si astfelu presediú siedinti'a.

Camer'a trecu in sectiuni, pentru a discuta
propunerea d-lui generalu Lecca.

Dupa o jumetate de óra, d. Lecca citi ra-
portulu comitetului delegatiloru si urmatoriulu proiectu
de lege :

„Art. I. Romani'a ia titlu de Regatu.

„Domnulu ei, Carolu I, ia pentru sine si
mostenitorii sei titlulu de Rege alu Romaniei.

„Art. 2. Mostenitorulu tronului va purtá
titlulu de Principe Regale.“

Adunarea aclama din nou pe Maiestatiile
Loru Regele si Regin'a Romaniei si votá proiectulu
de lege cu 99 voturi, adeca unanimitatea.

Se otari cá la 6 óre Camer'a si Senatul se
mérge in corpu la Palatu pentru a felicitá pe
Maiestatile Loru; apoi se radica siedintia si mi-
nistrii se dusera la Senatu.

Senatul aflandu cele ce se petreceau in Ca-
mera, proceda in acelasi modu aclamandu de Rege
pe Domnitoriulu Carolu I.

Dupa inplinirea formeloru, proiectulu se votá
in unanimitate si se ridica siedintia in strigarile
calduróse :

*Traiasca Romani'a! Traiasca Maiestatile Loru
Regele si Regin'a Romaniei!“*

Fantasii nationali si politice.

Unele diarie politice magiare isi facu de capu
cu lips'a loru totale de tactu si de prudentia. Noi
cá poporu asupritu avemu numai se le multiamimu,
cá uneori le ia gur'a si pén'a pe dinainte cá se'si
dea pe faci'a planurile secrete concepute si nutrite
spre a ne nimici pe noi si pe altii. In scopulu ni-
micirei nóstre este unita strinsu press'a tuturor
partideloru, si daca totusi le vedemu certandu-se
intre sine, uneori chiaru tiganesce, apoi fiti siguri
cá nici-unele nu se cërta asupra scopului, ci numai
asupra miolúceloru de a ajunge la scopu, alteori
érase cërta loru este numai la aparentia, cërta de
comedianti, spre a ne legá ochii si a ne face se
credemu cá nisce gagauti, cá aru fi in adeveru
desbinati intre sinesi.

In revelatiuni de natur'a acestoru planuri a
escelatu mai de curendu diariulu cotidianu „Magyar
Polgár“ din Clusiu, carui de candu ajunse sub a
trei'a redactiune de 14 ani incóce, i se pare cá
merge prea peste mesura incetu cu invrasmasirea
pe mórte a locuitoriloru de diverse nationalitati
din tierile corónei unguresci. Numitulu diariu in
primulu seu articolu din Nr. 52 propaga unele teorii,
dictate de spiritulu tiraniei si recomanda natiunei
magiare aplicarea loru asupra nationalitatiloru asia,
cá si cum acestea ar fi totu atâtea turme de vite
neucventatórie. Vomu scóte aci simburele acelor
teorii nefericite, insoçindu-le preste totu cu reflec-
siunile nóstre.

Mai antaiu auctorulu teoriiloru permite, cá
precum magiarii, asia si nationalitatile conlocuitorie
considera pe Angli'a cá pe unu modelu alu liber-
tatiloru constitutionali. Noi suntemu aci cu to-
tulu de alta parere. Daca e vorb'a de libertate
personale, recunóschemu cá acésta in Angli'a se
afla aparata per eminentiam. Daca inse reflectamu
la libertatea nationale, si religiósá de natur'a
dreptului publicu si de libertatea casteloru sau
classeloru, atunci nu cunóscemu tirani mai egoisti
decátu sunt aristocratii si plutocratii Angliei, si
aci ne provocamu istori'a s'a vechia si noua. Chiaru
stórcerea libertatiloru personali a costatu pe poporu
doue sute de ani de lupte sangeróse, crunte si

Foisiór'a „Observatoriului“.

Mustrearea consciintiei.

I.

Printre sfere inflacurate, candu e ceriulu in manie,
Candu in neguri isi ascunde a lui faci'a azurie,
Er scantei'a trasnitóre, despicandu gramedi de nuori,
Sierpuiesce in zigzaciuri dandu prin áime fiori;
Candu, cá stánce uriasie, valurile intaritate
Se inaltia spumegande preste nave spulberate;
Candu detunetu, bubuire, miscandu munti in temelii,
Vestescu ór'a cea din urma c'a sunatu pentru cei vii:
Print'acestu vârtejlu de gródia cu'nfocatu'i biciu apare
Cheruvimulu ce padiesce a Edemului intrare.
Hain'a lui e de vapaie, ochiulu lui schinteitoriu,
Unu resboinicu alu urgiei cei ceresci esecutoriu.
Cá mani'a inarmata, candu veghiédia se'si resbune
Si sagét'a mortifera pregatindu in arcu o pune,
Infocat'a lui privire spre impiu a indreptatu
Si cu voce tunatóre astfelu l'a apostrofatu.

E unu timpu de nesciintia neinvinsa in viétia,
Candu iei reulu dreptu in bine si seninu in locu de cétia:
Dar ajunsu in barbatie ce'ti impune se gandesci,
Cá sositu acuma timpulu candu mari fapte se inplinesci,
Si vai! peptuti arde 'n flacari de dorinti desaprobate,
Era tint'a'ti — ratacire! — e se'ti fia indestulate;
N'audi óre glaslu'mi tainicu ce pân'adi ai infruntatu
Cum iti striga in manie: de ce, crude mai patatu?

Candu aprinsu de ura, pisma, simti placerea injositóre
Umilindu pe alu teu frate, denigrându a lui onóre,
Séu p'o simpla banuiéla cá 'n ceva elu te a atinsu,
Tu vrei foculu resbunarii se'lu vedi in lacrim'a'i stinsu;
Ori intindi, orbitu de patimi, curse nevinovatiei,
Ori rupi tórtre ce formédia sacralu nodu alu amicie;

N'audi tainica'mi mustrare: óre bine-ai socotitu,
Criminala, se faci altui ce elu tie n'a ganditu?

Candu dreptatea adeverulu e aprópe se lucésca
Si cá sóre-a noptii neguri stricatiunea se sdrobésca,
Er onórea vré se póte unu maretu triumfu, si-atunci
Preste radi'a cerésca unu velu negru vi se arunci,
Si investesci minciun'a négra cu mahram'a veritatii
Si zelosu, mergi se pui stavili la suflarea dieitatii;
N'audi tainiculu meu frémetu, candu la rele te pornesci,
Cum de susu in cale'ti striga: *de ce, Saulu, me gonesci?*

Candu cu sfatu'ti scosu din iaduri, dintr'o áima pismasia,
Facusi mân'a inocenta se devina ucigasia,
Si in sänge stingându setea'ti criminala-ai socotitu,
Cá a rudei tale bunuri te voru face feritu,
Er' sub velulu de intunerecu, cá o taina nepetrunga,
Négra-ti crima fratucida stá de multa vreme-ascunsá,
Si a ceriului rabadare cá paharulu s'a implutu:
N'audi vocea'mi trasnitóre: *Cainu! Cainu! ce-ai facutu?*

* * *

Nu! si-a disu necredintiosulu; legea mea e a mea placere,
Er' virtutea, abnegarea si-ori ce actu ce jertfe cere,
Sunt unu nume de emfasa ce audiulu a 'ncantatu;
Fapt'a buna, rea'i totu una.... si.... mormentulu e 'nghetiatu.

II.

Bârfitori carii aduceti celoru sante profanare,
V'aternati de gútu o pétrea si-aruncati-ve in mare.
L'alu virtutii jugu de fapte nevoindu se ve'nhamati,
Vreti alu legiloru morale fundamentu se resturnati.

.....
.....
.....
Intielegu de ce ve faceti bârfitori religiiunii
Cá voi sclavi, s'aveti de lege numai glasulu pasiuniei.
Dar unu glaslu cu multu mai tare se ridica protestandu,
Pân' la ceriu 'naltiandu virtutea, ér' pe vitiu fulgerandu.

Pentru-ce tainice temeri turbura ori-ce bucuria
Unei stari de prosperare prin nedrépta avutie?
Er' unu altulu vré mai bine a traí seracu — curatu,
De câtu fruntea se'si patedie cu castiguri de pacatu?
Pentru ce'i o voce 'n pétrea? pentru ce'i unu glaslu in
sänge?

Fiorós'a carnivora caudu de fóme se constringe,
Nu sugruma fára scrupulu? si-alu ei somnu nu'i liniscitu?
Dar pe lud'a ucigasiulu de ce crima'i l'a 'ngroditu?
Ce'su fiorele de mórte ce consuma p'unu Tiberiu?
Nu se'npaca óre densulu cu imensulu seu imperiu?
De ce óre a sa curte, sute, mii lingusitori
Nu potu cá se'i linistéscá ale áimeii fiori?
Domnu alu lumii cine póte pacea dulce se'i rapésca?
Care altulu póte 'n lume se'lu spaimente si 'ngrodíesca?

E controlulu inerinte omenesciloru lucrari,
Cheruvimulu de veghere intr'a áimii carari;
Tribunalulu nemitaricu, se'lu corupi nu e potintia,
Chiaru candu dici: de elu ce'mi pasa? tu afirmi a lui
fiintia.

Astu glaslu tainicu ce resuna prin verdósele paduri,
In suavulu cantu de paseri si-ale altoru mii fapturi,
In a dileloru de véra frumusetie aurie,
In a boltei de de-asupra'ti faci'a dulce azurie,
In stelós'a hora a noptii ce se jóca in universu,
In intinderea campiei si alu undeloru linu mersu;
In siróiele 'nfocate de clipiri fulgeratóre,
In momentulu de manie vijeliei urlátore,
Candu betrani stejari victime cadu cá frondie pe pamentu,
Er' corabiile in valuri isi gasescu alu loru mormentu:
Asta voce ce resuna candu de trasnetu bubuire,
Resbatandu intr'o clipita in palatulu de marire
Si in colib'a seraciei, sgduiesce bas'a loru,
Si echoulu máná gróz'a pâna 'n munti cu vérfu in nouru,
Er' vezduhulu se aprinde, si pamentu in consternare
La resboiulu ce'i dá ceriulu, n'are nici o aperare, —
Este glasulu ce vorbesce celoru vii, nu celoru morti
Ce au batutu de mai 'nainte l'ale vecinicieii porti.

barbare, rusinea și infamia umanității. Nici-o libertate nu s'a dat în Anglia de buna voie, ci totul s'a luat prin forță și s'a dat de frică.

Mai încolo dice auctorul teoriei, că anglii că națiune dominantă au desnaționalizat pe alte popoare mai mult prin forță brută (erőszakosabban), și nu s'au portat cu ele în mod asiatic patriarcal cavaleresc și întieptu că magiarii; de aceea el și recomandă magiarilor preste totu forță brută; trage apoi paralele între politică a națiunii a Angliei și între a Ungariei, aducându câteva exemple mari. Asia elu află între altele, că Anglia s'a portat fără nici o asemenare mai aspru și cu mod mai necrutător cu Irlanda, decât s'a portat și se porta Ungaria cu Croația, pe care ar fi trebuit să o stringă cu totul altminterea în pînă și se o subjugă; totu elu apoi laudă pe ministrul Tisza, că după ce alți ministrii antecessori ai săi au adoptat și aplicat la Croația o politică miserabilă, neputîndă, poltrona, naucă (miserabilis tehetetlenség gyávaság és értetlenség), elu de când e ministru a mai stors și luat îndareptu dela croați unele drepturi, pe care magiarii în betia lor de bucurie (1867) le a dat din mână, au impartit totuodată la toți drepturi și libertăți, de care acum ungurilor le pare foarte reu.

Nici-o comparație și paralela mai absurdă și mai lovită în adevărul istoric decât acesta. Lui „M. Polgár” îi place să uite, că Anglia este insulă și Irlanda totu insulă vecină, ambele separate cu totul de continentul Europei, ceea ce face că cu relațiile politice și naționale ale aceluor două insule nu se potu asemena mai întru nimic relațiile altor țări de pe continent, afară dora de înpregurarea, că precum s'au aflat în Irlanda mai de multeori familii rivale la tron și tradătoie de patrie care au chiamat pe Anglii în ajutor în interesul domniei lor, nu al patriei, întocma se aflaseră în aceleași vecuri rivali și tradători de patrie de ex. în Ungaria, în Polonia, în Moldova și Muntenia, în Italia, în Grecia etc. Dă apoi însuși „M. P.” recunoșce mai la vale aceea ce știe tota lumea, că aristocrația Angliei chiar prin tirania sa provocase războiul cel crunt de 7 ani cu coloniile nordamericane, care în fine i scuturara jugul și remaseră pentru totdeauna cea mai frumoasă republică independentă care astăzi număra preste 40 milioane de locuitori. În cătu pentru Irlanda, cum de nu știe „M. P.” că locuitorii acelei țări s'au luptat contra Angliei șapte sute de ani, și că abia în a. 1800 a succedut a uni parlamentul Irlandiei cu alu Angliei. Preste

E instinctul-calăndia alu naturii cei umane
Ce'ti dictă fapte sfinte, nu n'josire, scopuri vane.
Fără elu între-animale omul ar fi fostu classat
Si altu dreptu de mostenire mai tristu nu' ar fi fostu dat
De cătu cel de pravălire din eroré în eroré:
Fără acestu magistr-ângeru a ta viétia-ar fi ororé.
Deci astu sora de lumina daruit de creatoru
În a lumii cale sumbră că se'ti fia conductoru,
Este regul'a internă, escelintă firi tale;
De'i minti ei, te minti pe tine, că-ci minti legii naturale.
A religiei precepte viola-va unu sperjuru,
Fără că lumea s'aridice contra'i cătu de micu murmuru;
Evita-va chiaru isbirea ce'i dă legea omenesca
Mai cu sēma cându noroculu va vré se'lu adapostesca;
De turmentulu îns'acelui pîrsiu grōsnicu nu' scapatu,
Pretutindeni ilu insotiesce că si umbr'a necurmatu.
În mormentu chiaru într'unu verne neadormitu ia trans-
formare

Rodiendu ānime ce în lume facu credinței profanare.

III.

Adorabila virtute! ce adenci mahniri tu lasi
Unei ānime ce din cale'ti isi abate ai sei pasi!
Er' l'adeptii tei pe frunte aureol'a ta divina
Multu mai mandru stralucește ca a sōrelui lumina.
Că-ci acelu ce-a pusu limite că într'unu cercu a se
nverti

Sori, planeti, ceresei armate si-o mesura a padii,
Dupa ce te forme sferici a mbracatu a loru fiintia
Si'n rotire le-a pusu terminu vecinici sfant'a sa vointia;
Totu acele legi eterne aplicandu fara schimbare
L'alu fiintielor morale mersu a pusu de legi hotare
Ce infrēnta-aduc în lume catastrofe si dureri,
Er' padite, impli vecinici cup'a vietii cu placeri.
Că-ci acilea josu, o Dōmne că si'n ceru Tu vrei se fia
Între ōmeni sant'a-amōre, pace-adenca, armonie;
Si în tōte a loru pasuri, întreprinderi omenesce,
Avendu pārgie credint'a c'a loru fortia singuru esti,
Se stramute chiaru si muntii, si-a fi totulu cu potintia
Cādu la bine-uniti lupt'a-voru într'unu duchu si o vointia;
Er' sperant'a — gubernaculu — l'alu vietii siubredu vasu,
Carmundu pe calea drēpta pamentesculu alu loru pasu,
Cu-a ei sora caritatea, facile'n templulu nemuririi,
Se le-arate prin scopeluri portulu linu alu fericirii
Preste tiermulu ce ne trece sub unu ceru eternu seninu,
Unde sufletulu gasi-va dorulu, traiulu seu deplinu.

Bucuresci, 13 Februaru 1881.

(Ortodoxulu.) Preotu G. Floru Sachellarie.

acēsta totu politicii prevedietori tīnu asia, că în fine Irlanda totu va scapă de jugulu Angliei și că după aceea se pōte că se inchiaia de buna voie, în bine întielesulu interesu alu seu o uniune federativă amicabile cu Anglia, pe bazea egalității perfecte, uniune personale. Totu acei politicii predica încă și timpulu, în care Anglia va perde și din posesiunile sale asiatice totu în consecenția tiraniei sale. Au nu vedeti voi, că până și negrii semiselbatici din Africa o bature în anul trecut sub comandă regelui lor Cetevajo și că o costă multe milioane și torenti de sange, până ce'i invinseră, fără a'i putea subjugă, era estimpu îi batu Boerii de le ese fumu pe nasu și deunadi inchiaiera cu ei unu armistitiu rusinosu, apoi în acelasiu timpu anglii se verdiura constrinsi în Asia se ēsa din Afganistan.

Si acum se venim la Croația. Cum pōte cineva se fia orbitu asia de multu prin fantasia sa, că se uite și cel mai apropiat adevăr istoric? Fără a numi pe fericitul Fr. Deak (Pescariu), „M. P.” ilu inculpa greu, că-ci a disu la 1866/7 croatilor: „Luati o cōla albă, scrieti pe ea totu ce ve convine voue, numai remaneti uniti cu Ungaria.” Adica dacă ungurii nu întindeau croatilor acea cōla albă, au nu erau acilea austriacii cu alta cōla mai mare și mai curată, că se li o puna la dispozițiune, pe care se'i asigure autonomi'a țerei lor întregi împreună cu teritoriulu militar. încă dora și cu Dalmatia, numai că se se unesca cu ceealaltă parte a monarhiei și se participe la parlamentulu central din Viena. În acestu casu apoi este întrebarea la loculu seu, că ce eră se se alēga din dualismu, mai eră elu ōre posibil? Cunoșcemu respunsulu ce ni l'aru dă partea cea condusă numai de fantasia a compatriotilor magiari: „Atunci unu nou războiu civil”, dicu ei. Se'i apere D-dieu și pe ei și pe toți, dacă nu'i apara mintea lor. Ar trebui se scia densii, că astăzi nu se mai trecu la nimini fanfaronade de cum ar fi un'a că acēsta.

Se punem înse, că austriacii nu aru fi datu croatilor nici o cōla albă. Aduca'si bine a minte totu cāti au memori'a lor întregă, că pe atunci immens'a majoritate a croatilor eră prea decisa, că în casu de asia, se remana acasa, în patrie și în capital'a lor nemiscanduse nici la Viena nici la B.-Pest'a, precum nu se miscasera în periodulu dintre anii 1861 (Patent'a) și între 1867 (dualismulu). Veti întrebă, că ce eră se facă. Se astepte. Ce? Aceea ce vediu tota lumea între anii 1876—1878: catastrofele orientale în vecinătatea lor imediată. La casu înse de a fi perseverat serbo-croatii totu în resistentia lor pasivă din dilele lui Schmerling, Forgách, Pálffy, M. Eszterházy etc., cine se fia garantat, că acele catastrofe nu erau se sparga multu mai curendu? Cum pōte se credea unu „M. Polgár” și cu elu inteligentia superiōra magiara din Clusiu, că cabinetele europene, că anume cel din St. Petersburg și cel din Roma (pe atunci în Florenția) nu aru fi cunoscutu cu de a meruntulu tōte acestea

„Magyar Polgár” are rar'a bunătate de a mai face și o marturisire criminală. Elu adica laudă pe rassa angla pentru politică sa de banditu și spoliatoru dicundu, că anglii ori-unde au pusu petitorulu s'au adoperat din respoteri, că prin mediulōce national-economice talharesci se suga, se stōrca, se espropriedie pe popōrale indigene, pe vechii locuitori ai țierilor, se'i aduca la saracia extrema, se'i nimicēasca în averile lor, pentru-că cu atātu mai sigur se pōta domni preste ei. Asia au stors și saracitu anglii pe irlandi, asia și pe poporale asiatice din India orientală, aducēndule la stare de proletari, în cătu se nu aiba nimicu, ocupandule totu pamentulu țerei și impartindu'lu între familiile lor, adica tocma că înainte cu o mie și cu 1500 de ani, în periodēle invasiunilor barbare.

Provocanduse la acelea exemple de banditi, „M. Polgár” suspina cu profundă dorere sufletesca înfruntandu pe magiari, că-ci lasa atâtea avutii materiale în proprietatea romanilor din binecuvētat'a și fertil'a Campia a Transilvaniei, din regiunile Murasiului, din comitatulu Aradului și din Canaanulu sasescu și în fine din Banatu și Serbime, pe unde locuitorii innota în lapte și untu (tejbēn vajban uszó) în cătu până si satenii serbi pōrta lantiu de aur și totusi ei si romanii striga mereu, că magiarii sunt tirani și spoliatori; de alta parte secuii vai de ei fiindu saraci iau lumea în capu.

Scurtu si bine: „M. Polgár” recomandă poporulu magiaru cu totu adinsulu că se despoie barbatesce pe romani, pe serbi, pe sasi, se le rapēasca averile, se'i aduca la saracia extrema, la stare de proletari asia, precum facu și anglii în

Asia și pretotindeni pe unde domnesc ei. Subscriu la acestu articol din „M. P.” este Sz. Gy. Confratii nostrii romani dela Clusiu ilu cunosc, și noi îi rogam că se'i multamēasca prin o adresă scrisă de unu caligrafu pe chartea regală. Nu că dora noi nu am fi cunoscutu de multu acēsta politică afurisită, că-ci o amu semnalat de repetiteori și mai virtosu cându cu nevoiasia de lege catastrală; dăra mai sunt multi romani batuti de D-dieu, carii nu vedu și nu audu nimicu din câte se întempla înpregiurulu lor.

Franci'a.

Plebiscitul banului.

Sub acestu titlu, la France publica urmatoriulu articolu în numeru'i dela 19 Martiu:

„Gubernulu cerea dela economi'a publica unu împrumut de unu miliard — i s'au oferit aprōpe cincispredece într'o singura di.

„Acesta este faptul care domina situatiunea de față. Eri, s'a manifestat odată mai multu, creditulu celu prodigios alu Franciei. Si ceea ce este încă și mai semnificativ și mai asiguratoriu, e faptul că țier'a noastră, în nisce asemenea înpregiurari, n'are trebuința de concursulu strainatati. Subscriitorii cari au asteptat cu cea mai mare rabdare tōta dio'a de eri, la Paris, înainte ghisieurilor ministeriului de finanțe seu ale primariilor, erau în destul spre a acoperi împrumutulu, dacă singure subscrierile lor ar fi fostu admise.

„Nu voim a intră, în acestu locu, în amănuntele finanțare care au reusit într'unu chipu atātu de stralucit; dar din acēsta di a miliarde-lor se pōte trage unu invetiamentu, si ēca'lu:

„Unele diarie straine, aflandu că guvernulu francesu voiesce a se împrumută încă cu o sumă atātu de mare, insinuasera că elu face acēsta spre a pregăt si a face resbelulu.

„Reprodusi și comentati cu multa îngrijire de către strainii din intru, acesti articoli gasisera, în unele straturi ale pressei noastre, o primire cu brațiele deschise.

„Țier'a respunde acum, prin plebiscitul banului.

„Nu într'o aventură războinică a voitu natiunea, care este sigură că i se voru supune mandatarii ei, se arunce nisce asemenea sume.

„Ea a scrisu pentru munca, pentru refacerea porturilor și pentru construirea de cai ferate. Îndoiel'a numai este permisă în față acestei grabiri de necreditu. Capitalistii mari și mici au sentimentulu exactu despre tendințele și interesele generale ale țerei, — și capitalistii, mari și mici, sunt alegatori.

„Ei au votat eri pentru pace, aceea cari au datu seu promis banii lor. Ei au întielesu acelu minunat resortu alu împrumutului, multamita caruia statulu pōte dă înapoi, prin înbunatiri materiale efectuate cu repediciune și prin interese moderate platite cu scrupulositate, fără prejuditiulu unei rambursări ulterioare a capitalului, tōte sumele cu care'lu împrumut.

„Priviti tōte orasiile comerciale, priviti Nantes, Bordeaux, Havre, Marseille: ele subscriu mai multu că tōte celelalte, că-ci știu că ca banii lor le voru aduce cheuri, basinuri, porturi noi; că-ci știu că, multamita grabirii lor, se voru potē construi și exploată cai ferate care voru înlesni unor regiuni până aci desmoscenite apropierea lor de mare.

„Astfelu cade de sinesi perfid'a acusatune îndreptată contra Franciei de ura seu gelosia. Nici nu este trebuința de unu răspuns, este de ajuns a se pune sub ochii calomnatori acestu siru de nepasatori, de patrioti economi și muncitori cari vinu, ori de câte-ori sunt invitati spre acēsta, se aduca republicei, cu produsulu muncii lor, mijlōcele de a înbunatati miscarea comercială națională și de a activă transactionile.

„Ce aparinția are acelu modestu pravaliasiu care, spre a fi celu dintai pentru a dă banii îndată ce se va face dio'a, isi a petrecutu nōptea înainte unui ghisieu închis, spre a aruncă în acelu butoiu fără fundu alu resbelului, în care Dănaidele de dincolo de Rin lasă se cada cele mai limpedi din isvōrele lor?

„Ei bine, acelu micu pravaliasiu, prin votulu seu, va face se se audă în parlamentu vointielor tuturor acelu cari cugetă că densulu.

„Eca pentru-ce Franci'a, care are dreptulu se fia mandra de dio'a de eri, are și dreptulu de a fi asigurată.

„Multamita votului universalu, multamita cunoștinței din ce în ce mai aprofundate ce fia-care

dobandesce la noi, drepturilor si datorilor unei democratii, mergem spre reprezentatiunea din ce in ce mai esacta si mai fidela a vointei politice in camere. In acésta privintia, opiniunea a facutu progrese insemnate de diece ani încóce, si a inceputu se se intrevéda momentulu in care solutiunile cele mai radicale si cele mai logice, tratate alta data de himerice, voru incepe a fi aplicate in fine la cestiunea scrutinului.

„Intru ce amu putea noi se ne tememu pentru tíera, candu se va ajunge in fine la acésta fidelitate a reprezentatiunei? Intrebamu acésta pe toti aceia cari au fostu isbiti, cá si noi, de minunata miscare de incredere care a impinsu pe atátia buni francesi, eri chiaru, se faca odata mai multu creditu statului, pentru lucrarile de pace.

„Trebue, in fine, cá pretutindeni in Europ'a se se primésca lucrurile astfeliu precum sunt: Fra-ci'a unanimia pentru a munci si a sperá, este de asemenea unanimia pentru „a se reculege.“

(Dupa „Romanulu“.)

Lupt'a pentru dreptu.

De Dr. Rudolf de Jhering.

In lupta iti vei afía dreptulu!

(Urmare.)

Se ne întórcemu privirile spre lupt'a pentru dreptulu concretu, a dou'a parte a espunerei nóstre.

Ea se provóca prin violarea séu refusarea acestui dreptu.

Fíindu-cá nici dreptulu individuale, precum nici alu popóreloru, nu e scutitu de acestu pericolu, urmédia cá acésta lupta se póte repeti in tóte sferele de dreptu: in vaele dreptului privatu, cá si pe culmea dreptului de statu si-a dreptului gintiloru.

Resbelulu, rescól'a, rovlutiunea, asia numit'a lege de Lynch, dreptulu pumnului si alu luptei din evulu de mijlocu si ultimulu seu restu in timpulu actuale — duelulu —, in fine dreptulu de aperare si bland'a lupta „procesulu“: ce sunt tóte acestea pe lângá diversitatea obiectului si aspectului seu, a formeloru si dimensiunilor luptei, de cátu totu atâtea scene ale aceleasi drame, ale luptei pentru dreptu?...

De odata cu violarea dreptului, se presenta nedreptatitului intrebarea daca are se'lu mantina, se opuie adversariului resistentia, adeca se lupte, séu se se lapede de densulu cedandu'lu adversariului seu.

Nimeni nu'lu constringe se ia o decisiune in acésta privintia.

Ori-care va fi rezultatulu, in ambele casuri se cere unu sacrificiu.

In casulu dintaiu, dreptulu se sacrifica pacii, in celu de alu doilea, pacea dreptului.

E dar cestiunea: care sacrificiu convine mai bine, cu privire la relatiunile individuali ale casului si persónei? Bogatulu, pentru cá se'lu lase in pace, va sacrifica obiectulu ce pentru densulu are o valóre neinsemnata, éra seraculu din contra, va sacrifica pacea pentru obiectulu ce pentru densulu, relativu, are o fórte mare insemnata. Astfeliu cestiunea luptei pentru dreptu s'ar schimbá intr'unu simplu calculu matematicu, in care de ambele parti se cumpanescu avantajele si desavantajele, dupa cari se formulédia decisiunea.

Cá in realitate nu e asia, o scie ori-cine. Esperienti'a de tóte dilele ne arata exemple, in cari obiectulu certei e cu totul in disproportione cu munc'a, cu agitatiunea si cu spesele probabili.

Nimeni, cadiendu' i unu galbenu in apa, nu va dá doui pentru-cá se'lu scóta. Pentru densulu cestiunea „cátu se sacrifice cá se'lu regasésca“ e unu simplu calculu matematicu.

De ce inse ómenii nu facu acelasi calculu matematicu in casu de procesu?

Se nu se dica cá ei credu in castigarea lui si cá ascépta cá spesele se cadia in spinarea adversarului. Ori-cine scie cá chiaru sieur'a perspectiva de-a platí fórte scumpu invingerea pe multi nu'i retíne dela procesu. De câte-ori nu trebue s'audia avocatulu, care espune partii dificultatea cauzei sale si-o desconsiliédia de a intentá procesu, aude respunsulu: cá vré se'lu pórté, coste ori cátu va costá?

Cum ne vomu esplicá o astfeliu de portare, care, din punctulu de vedere alu unei rationale calculari a intereseloru, nu se póte numi de cátu nebunia?

Respunsulu ce se dá de comunu e cunoscutu: mani'a de a intentá procese, placerea de certa, impulsulu neresistibile de a causá dorere adversaru-

lui, chiaru cu convingereaca o va platí totu atátu de scumpu, si póte mai scumpu de cátu densulu.

Se facemu abstractiune de certa intre doue persóne private si se le ialocuimu cu doue popóra.

Unulu a rapitu pe nedreptu celuialaltu unu milu patratu de pamentu desertu si fára pretiu. Se declare pentru acésta reshelu?

Se privimu cestiunea din acelasi punctu de vedere, din care judeca teori'a, mani'a tieranului de a face procesu vecinului, numai pentru-cá acésta 'ia rapitu câteva palmace de pamentu, brasdandu-le cu plugulu, séu pentru-cá 'ia aruncatu bolovanulu pe locu.

Ce insemnédia unu milu patratu de pamentu desertu, in proportiune cu unu resbelu, care costa viéti'a a mii de muritori, duce miseri'a si lacrimile in colibe si palate, inghite milióne si miliarde din tesaurulu statului, si póte cá amenintia chiaru si esistentia statului? Ce nebunia se se sacrifice atátu de multu, pentru unu asemenea obiectu!

Asia ar trebui se vorbésca si sententi'a, daca tieranulu si poporulu s'aru poté mesurá cu aceeasi mesura.

Cu tóte astea nimeni nu va vrea se dea acelasi consiliu poporului cá si tieranului. *Fia-care simte cá unu poporu, care ar remané mutu fácia cu o astfeliu de violare a dreptului, si-ar sigilá propri'a sententia de mórte.*

Unui poporu, carui'a i se póte rapi nepedep-situ unu milu de pamentu, i se voru rapi si cele-lalte, pâna nu'i ra remané nimicu si va înceté de a mai esiste cá statu, si nici cá merita ceva mai bunu!)*

Dar daca poporului i e permis se se apere pentru acelu milu de locu, desconsiderandu' i valóre, pentru-ce se nu' i fia permis si tieranului pentru palm'a sa de locu? Nu cumva se ne scapamu de densulu cu sententi'a: „*quod licet Jovi, non licet bovi*“?

Cá si poporulu ce nu se lupta numai pentru acelu milu patratu de pamentu, ci pentru interesulu seu propriu, pentru onórea si independentia sa, asemenea si in acele procese, in cari domnesce acea disproportione amintita intre valóre obiectului, a speloru si a sacrificieloru probabile, nu e verb'a numai de acelu obiectu neinsemnatu, ci de unu scopu ideale: mantinerea a insasi persónei si a simtiului ei de dreptu si, cu privire la acestu scopu, nedreptatitulu desconsidera tóte sacrificiele si incomoditatile ce'i causédia processulu: aci scopulu santiesce mijlócele.

Nu interesulu banescu indémna pe ofensatu se incépa procesulu, ci dorerea morale ce simte pentru nedreptatirea ce a suferitu. Elu nu sustíne procesulu numai pentru recastigarea obiectului — pe care adesea, pentru constatarea motiveloru procesului, l'a donatu a priori unui institutu filantropicu, — ci pentru cá se'si castige recunóscerea dreptului seu. O voce interna 'i spune cá nu' i e permis se taca, cá nu e verb'a de obiectulu fára valóre, ci de persón'a sa, de simtiulu seu pentru dreptu, de stim'a cátra sine; intr'unu cuventu, pentru densulu procesulu se schimba dintr'o simpla cestiune de interessu, intr'o cestiune de caracteru.

Pe de alta parte inse esperienti'a ne arata cá multi altii, in aceeasi situatiune, iau tocmai decisiunea contraria: pacea li e mai scumpa de cátu unu dreptu mantínutu cu truda si ostenéla.

Fácia de acestea, ce atitudine se luamu cu opiniunea nóstra?

Se spunemu numai cá acésta e o cestiune de gustu individuale si de temperamentu? Unuia 'i place se se certe, éra celalaltu e iubitoriu de pace si, din punctulu de vedere alu dreptului, trebuescu respectati amendoui, de óré-ce dreptulu dá nedreptatitulu deplina libertate se aléga intre apararea dreptului seu si intre lapedarea de densulu?

Noi condamnamu acésta opiniune — pe care o intalnimu adesea in viétia — in modulu celu mai categoricu, fiindu cu totul opusa naturei interne a dreptului.

Daca acésta opiniune ar reesi* se se generalisedie, atunci insusi dreptulu ar fi perdutu, *fiinducá pe candu dreptulu reclama pentru esistentia sa cea mai barbatésca resistentia, acésta opiniune propaga fug'a misielósa dinaintea lui.*

Noi 'i opunemu axiom'a, cá *resistentia in contra nedreptului e o datoria: o datoria a nedreptatitului cátra sine, pentru-cá e o cerintia a esistentiei morale; datoria cátra comunitate, pentru*

*) Allusiune si avisu la „patriotii“ aceia, cari dormu atunci, candu vecinii calca fruntariile tiei si inpingu inainte semnele, muta cursulu peraieloru, astupa fontani, taia arbori etc. pentru cá se nu se mai cunósca urmele fruntariei vechi.

Not'a Trad.

cá trebue se fia comuna spre a poté conduce la resultatu.

Lupt'a pentru dreptu e o datoria cátra sine a nedreptatitului.

Mantinerea propriei esistentie e legea suprema a creatiunei: ea se manifesta prin instinctulu de conservare in fia-care fiintia. Pentru omu e verb'a nu numai de viéti'a'i fisica, ci si de esistentia'i morale, acarei conditiune e *dreptulu*.

In dreptu, omulu possede si'si apera conditiunea esistentiei morale. Fára dreptu, cade pe trépt'a animalului. Proba vechii romani cari, din punctulu de vedere alu dreptului abstractu, considerau pe sclavi pe aceeasi trépt'a cu animalele.

Mantinerea dreptului este dara o datoria a conservarei morale, éra total'a renuntiare la dens'a — possibile odinióra, imposibile astadi — identica cu sinuciderea morale.

Dreptulu inse e numai sum'a institutiuniloru isolate. Fia-care din ele cuprinde o conditiune particulara de esistentia: posesiunea, cá si casatori'a; contractulu, cá si onórea. O renuntiare la un'a dintrensele e dar, din punctulu de vedere alu dreptului, totu asia de imposibile, cá si renuntierea la dreptulu intregu.

Cu tóte acestea, ceea ce e posibilu, e prea usioru o violare din partea altcuiva a unei'a din aceste conditiuni: datorii subiectului e de a respinge acelu atacu.

Pentru-cá simpl'a garantare abstracta din partea dreptului a acestoru conditiuni nu e suficiente, ele trebuescu mantínute in modu concretu din partea subiectului. Motivulu pentru acésta ilu ofere arbitraríulu, daca cutédia a le violá. (Va urmá.)

Romania.

— (Dintru o scrisóre privata). Sesiunea anuale a adunarei generale a Academiei romane s'a deschis, conformu Art. 7 din statute, marti in 10/22 Martiu prin presedentele seu onor. domnu Ioanu Ghica fiindu presenti 24 membrii actuali si 2 honorari. (Trei membrii act. sunt morti de 1 anu încóce si alu 4-lea aprópe de mórte). Raportulu cititu de cátra on. d. B. P. Hasdeu locutiitoriu alu secretariului generale pe timpulu indelungei absentia de 1 anu si câteva luni a dlui Al. Odobescu la Paris, ilu veti vedea in Monitoru si veti face prea bine, daca'lu veti reproduce si de intregu, asemenea si din processele verbali celu puçinu partile cele mai simburóse. De lucru va fi asia multu, in cátu membrii se voru bucurá daca voru terminá macaru partea cea mai importanta a programei.

Astadi Mercuri ninge si aici cá érn'a cu ventu aspru si rece.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Fagarasiu, 25 Martiu 1881.

Astadi s'a tinutu aici adunarea alegatorilor romani din acestu comitatu, la care au participatu preste tóta asteptarea unu frumosu numeru de alegatori, din tóte comunele — afara numai de cerculu Branului — de unde pentru departare si drumurile rele nu s'a infatiosiatu ómeni. — Tandem aliquando se pare cá si „boerii“ tierii oltului s'au saturatu a'si vende dreptulu electorale pentru unu blidu de linte, si se pare a se convinge totu mai multu cá dreptulu electoralu este unulu dintre celea mai cardinali drepturi constitutionali. Judecandu dupa spiritulu ce-a domnit in adunare Ve potu asecurá cá marea maiortate a alegatorilor romani sunt convinsi cá binele, ameliorarea starei deplorabile de care suferimu cu totii nu póte veni decâtu dela — si prin adeveratii fii ai poporului romanu. Deci aru fi tempulu cá se ne grupamu pre lângá acestea si se le damu totu si neconditionatulu nostru concursu.

La propunerea avocatului J. Romanu s'a alesu cu aclamatiune de pres. d. Alex. Micu vicariu si de notariu ad hoc d. adv. Ilariu Duvlea, dupa acésta constatínduse adunarea prin verificarea alegatorilor vicariulu Micu in o cuventare bine motivata arata insemnatarea dreptului de alegere si provocá in cuvente alese — pre alegatorii romani la o solidara purcedere referitoriu la alegerele venitóre.

Dupa cetirea hartii din partea comitetului centrale electorale din Sibiu se purcede la alegerea celoru 4 delegati la conferenti'a din 12 Maiu a. c., spre care scopu siedinti'a se suspende pre câteva minute.

Dupa redeschiderea siedintiei se aclama cu unanimitate de atari dd. Alex. Micu, Ioanu Romanu, Ilariu Duvlea si Basiliu Stanciu.

Se speramu cá conferenti'a dela 12 Maiu la care va participá marea maiortate a inteligentiei fruntasie a romaniloru ne va aduce ceea-ce ne-a lipsitu pâna acum adeca: solidaritatea.

(Din comitatulu Fagarasiului.)

— Ohab'a, 23 Martiu 1881.

Onorata Redactiune! Dupa ce a aparutu in Nr. 18 a. c. a „Observatoriului“ corespondenti'a unui pa-

rinte îngrijatu, am asteptatu cu nerabdare, că dacă nu în urm'a rapórtelor totu la 8 dile despre starea sanitară din acésta comuna, celu puçinu în urm'a ei se ne vîna cei competenți în ajutoriu. Dar dorere! că ajutoriu nu ne-a venit din nici-o parte, și acésta mai multu pôte din cauza, că fiindu vice-comitele și fisticulu ocupati cu asentarea pîna prin 17 a curente, nu au potutu dispune celea de lipsa. În 22 a l. c. inse, ne surprinde cancelistulu dela pretura, care convingîndu-se din protocolulu inspectorelui de morti că pîna de presente au moritu 28 copii între cari și unulu de 15 ani din scól'a de repetitiune, a ordonat anghinei diphterice a se departá din acésta comuna în terminu de 8 dile, că-ci la din contra va fi escortata în Asi'a de unde a venit.

Dar pîna la executarea acestei sententie o baba batrena din acésta comuna în superstitiunea ei a escugetatu altu remediū de a alungá bôl'a, și anumitu: dacă 9 femei veduve, batrene, se voru aduná în o marti sér'a, și voru gati camesi'a ciumei că se o puna în capulu satului, atunci bôl'a are se incete la momentu. Si intru adevéru! în 22 adeca marti sér'a s'au si adunatu 9 femei, cari au torsu, urditu, nevaditu, tiesutu, croitu și cusutu doue camesi, pe cari implundu-le cu paie, dupace mai ántaiu le-a facutu câte o cruce, și merulu usitatu la morti, le-a dusu în poterea noptiei un'a în capulu satului din susu, și alt'a în celu din josu acatiendu-le de o prajina înalta. Tóte acestea au trebuitu se se întemple precum s'au si întemplat în aceeasi nópte.

Cum-cá medicamentulu babeloru a ajutat se vede de acolo, că din 22 candu s'a îngropatu celu din urma copilu pîna în 23 nu a mai muritu nici-unulu, dar dacă totusi se va mai întemplá vre-unu casu, atunci noi credem că după câteva dile anghin'a are se fia escortata în fundulu Asiiei, și acésta ámesuratu dispozițiunei esmisulu pretoriale.

Unu sateanu.

Sciri diverse.

— (Conferentia electorala.) În 15/27 Martiu a. c. s'au tinutu conferentia electorala a alegatorilor romani din cele doue cercuri electorale ale Sibiiului. Cá delegati la conferentia electorala ardeleana convocate pe 12 Maiu a. c. la Sibiiu s'au alesu: Ilustr. Sa d-lu Nicolae Popea, archimandritu și vicariu metropolitan; d-lu Nicolae Cristea redactoru și asessoru consistorialu; d-lu Dr. Joanu Borcea, advocatu și d-lu Demetriu Comsia, professoru seminarialu.

— (A opta adunare generala a institutului de creditu și de economii „Albin'a") s'au tinutu astadi în 29 crt. și au decursu în cea mai buna ordine. Pîna la publicarea raportului detailatu alu acestei adunari în Nr. viitoru alu diariului nostru, ne grabimu a comunica publicului, că venitul curatu alu anului 1880 a fostu de fl. 37,640.44 ficsanduse dividendu cu 10%.

— (Convocare.) Din insarcinarea mai multoru alegatori prin acésta invitu pre toti alegatorii romani îndreptatiti la alegere de deputatu dietalu în cerculu de alegere alu Trascaului (Torockó) a conveni pe 7 Aprile (26 Martiu) a. c. la 3 óre după amédi în Campeni la cas'a d-lui Mihailu Andreica unde se va tienea o conferentia pentru alegerea delegatilor la conferentia nationale generale din Sibiiu, și se va decide ce tinuta voru se ia alegatorii acestui cercu față cu alegerile dietali viitoare.

Campeni, în 27 Martiu 1881.

Gerasimu Candrea,
advocatu.

— (Convocare.) Romanii din cerculu electoral ale Muresiu-Uiórei, îndreptatiti a alege deputatu dietale, se conchiama cu tóta onorea pe 8 Aprile st. n. a. c., 10 óre antemeridiane, la o conferentia tienenda în Muresiu-Uióra.

Jacobu Popu, proprietariu în Nogilacu, Petru Moldovanu, parochu în Nogilacu, Joanu Moldovanu, parochu în Ciunga.

— (Convocare.) Alegatorii romani de deputatu pentru diet'a Ungariei, din cerculu electoralu alu Hatiegului, sunt invitati a se presentá pe dio'a de 9 Aprile st. n. a. c., înainte de amédia la 10 óre în otelulu la „Tiegredeanu“ la conferentia ce se va tienea în cestiunea de alegere a doi deputati pentru conferentia generala convocata în Sibiiu pe 12 Maiu a. c.

Hatiegu, la 24 Martiu 1881.

Beniaminu Densusianu, Sava Borha, Bucuru Popoviciu, Joanu Ratiu, Joanu Balas.

— (List'a.) Domniloru, cari au binevoitu a contribui la balulu din 10 Febr. 1881 st. n. tinutu la Blasiu în favorulu scolarilor lipsiti în casu de morbu.

Escelenti'a Sa Dr. Joanu Vancea 30 fl., Ilustritatea Sa Michailu Pavelu 5 fl., Reverend. domnu Paulu Vela 10 fl., Joanu Grauru 2 fl., Dr. Alesandru Gram'a 2 fl., Dr. Joanu Colceriu 2 fl., Georgiu Vlása 1 fl., Joanu Germanu 1 fl., Nicolau Jonasiu 1 fl., Reverend. Leontiu Leonteanu 1 fl., Filonu Paulu 1 fl., Moritz Bretter 2 fl., Teresi'a Bugneru 1 fl., Ludovic'a Suciu 1 fl., Victori'a Munteanu 1 fl., Alesandru Bugneru 1 fl., Michailu Ians'a 1 fl., Joane Germanu, cancelistu 1 fl., N. Bianu 2 fl., Pongrácz Gergely 2 fl., Alexiu Viciu 1 fl., Daniel István 2 fl., Josifu Raicu 1 fl., Joanu Bozacu 1 fl., Demetriu Truti'a 2 fl., Joanu Elechesiu 1 fl., Ladislau Cherestesi 1 fl., Dr. Joanu Uilacanu 1 fl., Gustav Daibler 2 fl., Ludovicu Tornya 2 fl., Demetriu Cadariu 2 fl., Teodoru Onisioru 1 fl., Benedictu Vancea 1 fl., Elia Chirila 2 fl., Reverendissimulu Joanu Antonelli 2 fl., Demetriu Turcu jun. 2 fl., Augustu Mazzuchi 1 fl., Artemiu Lupanu 2 fl., Petru Solomonu 2 fl., Vasiliu Maioru din Chimitelnicu 5 fl., Vasiliu Popu din Budiiu 1 fl., Aronu Papiu 2 fl., Basiliu Solomonu 1 fl., An'a Colceriu 1 fl., Joanu Moldovanu din Alb'a-Jul'i'a 5 fl., Alesandru Velicanu 2 fl., Enyedi Lajos 3 fl., Reverend. Antoniu Vestemeanu 1 fl., Ludovicu Csátó 4 fl., Josefa László 1 fl., Stefanu Popu 2 fl., Josifu Popu 2 fl., Joanu Cristianu 1 fl., Ludovicu Aranyasi 2 fl., Zachari'a Branu 2 fl., Stefanu Popu din Mihaltiu 2 fl., Salamon Sinberger 3 fl., Nicolau Pepeloviciu 2 fl., Eufemi'a Baritiu 2 fl., An'a Stoi'a 2 fl., Antoniu Rozoru din Alb'a-Jul'i'a 2 fl., N. Weinberger 1 fl., N. Berger 2 fl., Nicolau Popescu 1 fl., Joanu Negruti 2 fl., Gregoriu Ordace 2 fl., Joanu Pecurariu 1 fl., Joanu Gram'a 1 fl., An'a Fekete 2 fl., Julian'a Popu 2 fl., Alesandru Precupu 2 fl., Vasiliu Costea 1 fl., Casianu Marele 1 fl., Georgiu Caprariu 2 fl., Emiliu Vlása 2 fl., Basiliu Turcu 4 fl., Demetriu Turcu sen. 2 fl., Mari'a Tipografu 2 fl., An'a Toganu 2 fl., Josifu Ians'a 2 fl., Joanu Strajanu 2 fl., Georgiu Vancea 2 fl., An'a Scurtu 2 fl., Josifu Hossu 2 fl., Parteniu Moldovann 1 fl., C. B. Groze 2 fl., Ludovicu Varró 4 fl., Stefanu Csiki 1 fl., Mari'a Pop'a 2 fl., Emili'a Albini 2 fl., Alesandru Négoe 2 fl., Alesandru Uilacanu 2 fl., Reverendissimulu d. Timoteiu Cipariu 5 fl., Mari'a Ratiu 1 fl., Reverendissimulu Joane Moldovanu 2 fl., Teodoru Sasu din Faráu 1 fl., Joane Germanu din Sombotelehu 3 fl., Josifu Vancea din Manarade 2 fl., Teofilu Popu din Hadarau 1 fl., Gregoriu Simonis din Sz. Régen 5 fl., Gavrilu Tieranu din Siermasiu 2 fl., Aronu Deacu 1 fl., Joanu Org'a 1 fl., Simeonu Micu 1 fl., Petru Grecu din Sz. Reginu 1 fl., Nicolau Cetatianu din Sz. Reginu 1 fl., Michailu Orbonasiu din Sz. Reginu 1 fl., Michailu Crisianu din Sz. Reginu 1 fl., Patriciu Barbu din Sz. Reginu 1 fl., Joanu Rusu din Tergulu-Muresiului 50 cr., Ovidiu si Pulcheri'a Calutiu 1 fl., Demetriu Fogarasi 1 fl., Rudolfu Fogarasi din Tergulu-Muresiului 1 fl., Basiliu Hossu din Tergu-Muresiului 1 fl., Basiliu Viciu din Niresteu 1 fl., Stefanu Colceriu din Mahaciu 2 fl., Simonu Mendel 3 fl., Basiliu Ratiu 1 fl., Georgiu Suciu din Ghirisiu S. Craiu 1 fl., Alimpiu Blasianu 1 fl., Beniaminu Popu din Uiór'a de Muresiu 1 fl., Nicolau Medesianu din Bucerdea-granósa 2 fl., Demetriu Cuteanu din Secadate 1 fl., Basiliu Olteanu 1 fl., Petru Uilacanu 1 fl., din cartile donate de Nicolau F. Negruti din Gherl'a 3 fl. 70 cr. Venitul totalu alu balului numitu — pîna la datulu de astadi — se urca la sum'a de 258 fl. 20., spesele au fostu 72 fl. 45 cr., s'a inmultitu dara fondulu cu 185 fl. 75 cr.

Primésca toti onorabili domni, cari prin contribuirile lorumanitari au concursu la ameliorarea pusețiunei scolarilor lipsiti în casu de morbu, espressionea de multiamita și adenca recunoscintia publica a întregi tinerimi studiöse dela scólele din Blasiu.

— (Cum se jóca Alexandru II de-a tiarulu.) Se istoriscesc din copilari'a lui Alexandru II: „Tiarevici erá cá de 10 ani, — unu baiatu frumosu, vioiu, ba chiaru selbaticu — candu într'o di imperatulu fu atrasu de unu sgomotu nebunu în sal'a de mancare a marei princeze. Elu gasi acolo pe tiarevici Alexandru, intinsu josu, rosiu la față și dandu din picióre, în manile fratiloru și camaradiloru sei, fiil printiului Wilhorski, alu generalului Patkul alu printiului Wisilicov și altii, pe candu tiner'a societate erá ocupata a stringe mai tare o batista de matase rosia legata la gütulu lui Alexandru.... „Copii ce faceti?“ strigá imperatulu speriatu. — „Tata ne jucamu asia de frumosu de-a Tiarulu. Alexandru Nicolaevici o Tiarulu Pavelu si noi trebue se'lu sugrumamu cu o batista de metasa, si elu nu vrea se se lase.“ Cine scie ce sentimente se petreceau atunci în ánim'a imperatului vediendu pe fiulu seu celu mai mare aprópe sugrumatu în manile camaradiloru sei, carora le interdise a mai face astfelulu de jocuri....“

(Resboiulu.)

— („Dacia-Romania“, Societate de Asigurare.) Ni se comunica scirea că fusiunea

societatiloru de asigurare „Daci'a“ și „Romani'a“ s'a aranjatu. Consiliulu de administratiune alu noiei societati „Dacia-Romania“ este astfelu compusu: presidentu, printiulu D. Ghica; vice-pres. d. V. Boerescu; membri, dd. G. Cantacuzino, printiulu A. Stirbeiu, Dim. Frank, Protopopescu-Pache, Cozadini, Hilel și col. Dabija. Mai remanu de numitu trei membri în consiliu. Directorulu de pîna acum alu „Romaniei“ d. Seculici este numitu directoru generalu alu noiei societati; directorulu de pîna acum alu „Daciei“ va representa nou'a societate la Berlin.

(Curier. finantiaru.)

— (Statistica electorala.) Diariulu „Bund“ publica o statistica fórté curiósá care aréta întinderea aplicarii dreptulu de sufragiu la natiunile principale.

Éta tabloulu acestei statistici:

Franci'a are 9.621,261 alegatori, adeca 26,3% din numerulu locuitoriloru.

Elveti'a, 642,552 alegatori, adeca 24,2%.

Germani'a, 8.523,446 alegatori, adeca 20,2%.

Angli'a, 2.719,590 alegatori, adeca 11,5%.

Austri'a, 1.242,946 alegatori, adeca 5,9%.

Portugali'a, 216.688 alegatori, adeca 5,4%.

Itali'a, 605,007 alegatori, adeca 2%.

Belgi'a, 36,278 alegatori, adeca 1,8%.

Din acestu resumatu se vede că republica francesă numera o proportiune mai mare de alegatori de cátu Elveti'a, care este tiér'a cea mai veche în privintia sufragiului universalu. Itali'a și Belgi'a sunt la ultimulu locu în acestu tablou.

(Romanulu.)

Deschidere de prenumeratiune la

„Observatoriulu“

dela 1/13 Aprile înainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumeraseră dela 1/13 Aprile 1880 pe 1 anu, dela 1/13 Iuliu pe 9 luni, éra altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Martiu. Pentru-cá se potemu regulá de timpuriu o expeditiune esacta a diariului, rogamu pe ddni abonatii respectivi se binevoiésca a isi descoperi vointi'a înainte de 1/13, innoindu -si abonamentulu cu pretiurile aráate în fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni înlainturulu monarchiei, éra în afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 franci pe ½ anu, în auru sau în bilete de banca sau hipotecarie, éra fractiunile, anume din Romani'a, se potu inplini cu marce de posta.

Redactiunea si Editur'a.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

22 Martiu st. n. în Sibiiu:

Gráu, după cvalitati	1 hectolitru fl. 7.—8.—
Gráu, amestecat	„ „ 5.50—6.50
Secara	„ „ 5.40—5.80
Papusiuiu	„ „ 3.10—3.50
Ordiu	„ „ 3.90—4.30
Ovesu	„ „ 2.20—2.50
Cartofi	„ „ 1.60—2.—
Mazare	1 hectolitru fl. 9.—10.—
Linte	„ „ 11.—12.—
Fasole	„ „ 5.—5.50

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

în 28 Martiu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	113.35	113.50
I emisiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orientalu ung.	86.10	85.—
II emisiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orient. ung.	103.10	102.50
Oblig. de statulu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	88.80	88.—
Inprumutul drumuriloru de feru ung.	129.—	129.—
Obligatiuni ung. de rescumpararea paméntului	96.70	96.75
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	95.—	95.25
Obligatiuni urbariale temesiane	95.50	95.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	94.—	94.—
Obligatiuni urbariale transilvane	95.40	94.75
Obligatiuni urbariale croato-slavone	97.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimiei de vinu	94.25	94.50
Datorie de statulu austriaca în chartie	75.38	75.30
Datoria de statulu în argintu	76.40	76.25
Rent'a de auru austriaca	93.—	92.75
Sorti de statulu dela 1860	129.60	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	808.—	805.—
Actiuni de banca de creditu ung.	268.50	269.—
Actiuni de creditu aust.	298.25	298.20
Sorti unguresci cu premii	116.25	116.25
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.49	5.50
Napoleonorulu	9.27	9.27
100 marce nemtiesci	57.15	57.15

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**